HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

רבא אמר. מתוסר זמן דאיצטריך קרא לשעיר המשתלח כגון שהיה לו למי שמוכרן לציבור חולה בתוך ביתו שמותר לחלל עליו יום הכפורים ושחט את אמו של שעיר שנעשה מתוסר זמן משום אותו ואת בנו לאחר שהגריל עליו: **מי אסיר.** להוליכו לצוק משום אותו ואת בנו: **אין נדחין.** אם אירעה להם שעת פסול עדיין יכולין להתקן כשיזווג לו אחר ולא אמרי' הואיל ונדחה ידחה אלא בשחוטין כגון מת המשתלח שפך הדם: **הא על ידי שערוכה ירלו.** כרבי אליעזר: **איכרים.** של עולה תמימה שנתערבו בהן איכרי בעלת מום אחת: **אם קרב הראשון של אחד מהן.** קודם שהרגישו בדבר: **יקריבו כל הראשון כולן.** ותולין האיסור באותו שקרב כבר ותלינן לקולא דהואיל ונתערבו אין כאן ספק איסור דאורייתא למיזל לחומרא דלא הזהירה תורה עליהן אלא כשהן בעצמן שנאמר בהם כי משחתם בהם מום בם כי אינתנו בעינייהו: **מנם בהם.** מדמצי למיכתב בם וכתב בהם: **בעידנא דאיתחזאי קמייתא לא איתחזאי בתרייתא.** אבל האי לא איתחזי קמא עד דאיתחזי בתרא שאף על פי שהגריל עליו אינו ראוי לישחט עד לאחר מתן דם הפר ובתוך כך מת חבירו והציאו שנים והגרילו עליהן וכשהגיע זמן שחיטת השעיר כבר זה האחרון עומד: **אלא רבי יוסי דפסח.** דהא הכא לא איתחזאי קמא עד דאתחזאי בתרא שהרי אין זמן שחיטת פסח אלא לאחר חצות וקודם לכן אבל דאשון והופרש שני ונמצא ראשון והרי שניהן עומדים כשהגיע זמן שחיטה ואפילו הכי קאמר רבי יוסי מצוה בראשון: יתקייים

[א]רבא אמר כגון שהיה לו חולה בתוך ביתו ושחט אמו ביום הכפורים וכי האי גוונא מי אסיר [1]לא תשחטו אמר רחמנא והא לאו שחיטה היא הא אמרי במערבא [2]דחייתו לצוק זו היא שחיטתו: אם של שם מת זה שעלה עליו וכו': אמר רב [ב]שני שבזוג ראשון יקרב שני שבזוג שני ירעה רבי יוחנן אמר [ג]שני שבזוג ראשון ירעה שני שבזוג שני יקרב במאי קא מיפלגי [ד]רב סבר [ה]בעלי חיים אינן נידחין ורבי יוחנן סבר בעלי חיים נידחין מאי טעמא דרב דילף ממחוסר זמן מחוסר זמן לאו אע"ג דהשתא לא חזי כי הדר מיחזי שפיר דמי הכא נמי לא שנא [6]מי דמי התם לא איתחזי כלל הכא נראה ונדחה אלא היינו טעמא דרב דילף מבעל מום עובר בעל מום עובר לאו אע"ג דלא חזי השתא כי הדר מיחזי שפיר דמי הכא נמי לא שנא והתם מנא לן דכתיב [2]כי משחתם בהם מום בם מום בם הוא דלא ירצו הא עבר מומן ירצו ור' יוחנן מיעט רחמנא בהם הם הוא דכי עבר מומן ירצו הא כל דחיין הואיל ונדחו נדחו ורב ההוא בהם בעינייהו הוא דלא מירצו [ז]הא ע"י תערובות מירצו כדתנן [ח]איברים תמימים באיברים בעלי מומין ר"א אומר אם קרב הראש של אחד מהן יקריבו כל הראשין כולן כרעיו של אחד מהן יקריבו כל הכרעיים כולן וחכ"א [ט]אפילו קרבו כולן חוץ מאחד מהן יצא לבית השריפה ואידך נפקא ליה מבם בהם ואידך בם בהם לא דריש ולרב נהי נמי דבעלי חיים אינן נדחין אי בעי האי נקריב אי בעי האי נקריב אמר רבא רב סבר לה כרבי יוסי דאמר [י]מצוה בראשון הי רבי יוסי אי נימא רבי יוסי דקופות דתנן [יא]שלש קופות של שלש סאין שבהן תורמין את הלשכה וכתוב עליהן אלף בית גימל ותניא אמר רבי יוסי למה כתוב עליהן אלף בית גימל לידע איזה מהן נתרמה ראשון להביא הימנה ראשון שמצוה בראשון דילמא שאני התם דבעידנא דאתחזי קמייתא לא אתחזי בתרייתא אלא רבי יוסי דפסח [יב](דתנן) [יג]המפריש פסחו ואבד והפריש אחר תחתיו ואחר כך נמצא הראשון והרי שניהן עומדין איזה מהן שירצה יקרב דברי חכמים רבי יוסי אומר מצוה בראשון ואם ולא נהירא ליה דהא בעיא היא בפ' הקרבנות (מנחות דף פז.) אי לקי משום בעל מום על יין הפסול לנסכים ועלתה בתיקו מיהו יש לומר מנסך מיס יוכיח דחייב בחוץ אף על גב דלא אשכחן שילקה עליהם משום בעל מום ולי הוקשה היכי קאמר דאתיא מבייעיהו משחיטת חוץ והמעלה וממנסך ניפרוך שחייבין בע"ז יש לומר דלאו דוקא נקט לגלויי אקבלה דלא תיתי דלקבלה לא איצטריך אלא לגלויי אקמילה דלא תיתי דבקמילה ליכא למיפרכין כדפרכינן דהא חייבין עליה בע"ז כמו שחייבין על השחיטה דקמילה דמנחה במקום שחיטה דזבח לכל מילי ומ"ת בקמילה נמי איכא למיפרך מה להנך שכן חייבין על החמץ תאמר בקמילה כדמשמע בפ' תמיד נשחט (פסחים דף סג.): יש לומר מנסך יוכיח דפטור על החמץ וחייב בחוץ ומ"ת כיון דסוף סוף לא אתיא מבייעיהו אלא אם כן נימא מנסך יוכיח מאי איצטריך למימר תיתי מבייעיהו הא ממנסך לאודויי אתו דליכא למיפרך מידי י"ל איכא למיפרך מה למנסך שכן קבע לו רשות של מזבח תאמר בקמילה ותאמר בזריקה שעומד על הרצפה וזורק דמיס למטה מחוט הסיקרא: **דחייתו לצוק זו היא שחיטתו.** הקשה הרב רבי משה מפונטייז' ז"ל דבפרק אותו ואת בנו (חולין דף פפ.): [ט]תנן השוחט עגלה ערופה ושור הנסקל וכו' חייב וכ"ש פוטר פירוש הכ"ל שחיטה שאינה ראויה ופריך בגמרא [שם דף פב.] והתנן נמצא הזורג על שלא נערפה העגלה תצא ותרעה בעדר אלמא לא מיתסרא ממיים ואמאי פוטר ר' שמעון ומשום הכי קאמר עלה עגלה ערופה אינה משנה ואמאי לא קאמר דשוחט דמתניתין היינו עורף וכי שמעון פוטר משום דלא חזיא לאכילה וחייב לרבנן דעריפתה זו היא שחיטתה כדאמרי הכא דחייבו לצוק זו היא שחיטתו ובפרק חטאת העוף בזבחים (דף ע:) אמרינן דעריפה מטהרת מידי נבילה ותירץ ר"ת דלא הוה ליה למיתני השוחט אלא העורף ודומק הוא דלימא תנא שוחט משום פרת חטאת ושור הנסקל דמיתתו בהדה כדאשכחן ריש פרק השוחט (חולין דף טו.) דקאמר קיפא בקדשים ודקאמר שחיטתן כשרה מליקתן מיבעי ליה דסליק מבהמה תנא שחיטתן כשירה וכן הא דקתני התם [יא]השוחט [יב]חיה ועוף ולא יצא מהם דם וכו' וקאמרינן בגמרא אי סלקא דעתך בקדשים חיה בקדשים מי איכא אבל לא פריך אי בקדשים שחיטה בעוף מי איכא אלא משום בהמה וחיה נקט השוחט: **התם לא איתחזאי כלל הכא נראה ונדחה הוא.** ואפילו לרבי יוחנן דסבירא ליה בפרק קמא דקידושין (דף ז:) ובפ"ק דזבחים (דף יב.) דיחוי מעיקרו הוי דיחוי ואפילו בבעלי חיים גבי בהמה של שני שותפין הקדש חציה וחזר ולקחה והקדיש חציה קדושה וחיצה קריבה ולא דמי למחוסר זמן דהתם משעה שהקדישה היתה דחויה ואף על גב דגבי מחוסר זמן נמי אמרינן לילה לקדושה יום להרצאה אלמא אף ע"ג דבעידנא דאקדשיה לא חזיא להקריבה אפ"ה כי חזי למתר מקרייב ליה ולא אמר דיחוי מעיקרו הוא וכן כל קרבן שהקדישו ביום ועבר עליה לילה אחת שלא הקריבו תו לא לקריבה דהוה ליה נראה ונדחה ואין לתרץ לילה לאו מחוסר זמן ולא חשיב נדחה דהא הכא חשיב נדחה אע"ג דהדר חזי ביומיה וי"ל כיון שאינו מחוסר מעשה בגופו לא חשיב נדחה ועוד דלילה לא חזיא להקרבת שום קרבנות אבל הכא שצריך להביא שנים אחרים ולהגריל עליהם דהוי כמחוסר מעשה ועוד דהוא זמן הקרבה ואפ"ה לא מצי לאקרוביה הלכך חשיב דיחוי: **הא** על ידי תערובת מרצו כדתנן כו'. וסבירא ליה כרבי אליעזר א"נ אפילו כרבנן אע"ג דפליגי עליה רבנן התם בבריתא רבנן דמתני' שרו מדאורייתא כדמשמע לישנא דמתניתין דלא אסרו אלא אבר הנשאר אבל אותם שקרבו ועלו למערכה לא ירדו ומדרבנן הוא דאסרי לכתחילה כדמשמע לישנא דמתניתין אפי' קרבו כולם חוץ מאחד מהם יצא לבית השריפה: **ואידך נפקא ליה מבם בהם.** והשתא איכא שלשה דרשות הא עבר מומם ילו ואידך הא כל דחויין הואיל ונדחו ידחו ואידך הא על ידי תערובת מילו והא דלא מייתי התם בפ' התערובת (זבחים דף עז:) דרשא דרבי [ו](יוחנן) משום דלא בעי לאתויי אלא הנך שתי דרשות דאפי' רב מודה בהו והא דמשמע התם דדרשא [ז]דר' יוחנן מה"מ דבהם אין לחוש בזה דלא נחת גמרא לדקדוק בזה: ואם

גמ' מי דמי התם לא איתחזי. בתוס' תמורה דף כו ע"ב ד"ה שמע הגיגרפא כאן ואידך התם: **תוס'** ד"ה דחייתו וכו' תנן השוחט פרת חטאת ושור הנסקל ועגלה ערופה כל"ל:

מוסף רש"י

רב סבר בעלי חיים אינן נידחין. ואין דיחוי אלא כדם לו בבעלים כגון שעיר של שם שנשחט וקודם זריקת דמו מת המשתלח יפקע הדם, אבל כל זמן שהקרבן חי אינו יפסל משום דיחוי (פסחים עג.) ולא נדחה הראשון בגיתת חבירו והוא יקרב ושני שבזוג שני ירעה (תמורה כב.). **רי' יוחנן סבר בעלי חיים נידחין.** אם נדמו ידחו לעולם (קידושין ז:) ונדחה שני שבזוג ראשון כשמת חבירו לעולם וכשהוא שני (תמורה כב.). **תורמין.** כהנים, **את הלשכה.** מעמין משקלי שנה זו למוכר לקנות מהן קרבנות צבור לכל השנה (מגילה כא:) שהשליכו לתוכה שקלים שהביאו בארבר ומתמלאין הגזברין מהן שלש קופות למצומה לקנות מהן קרבנות צבור תמידין ומוספין (לעיל סב.). **דבעידנא דאתחזי קמייתא.** קופה קמייתא להקריב ממנה, **לא אתחזי בתרייתא.** שהלשכה נראית להקרבה משנתמה, אבל שעיר של זוג ראשון לא נראה עד שנמכרו כל מתנות הדמים וכשנמכרו נראה אחרון כראשון (לעיל סב.). **ואחר כך נמצא הראשון.** או קודם חצות דאתרעה עבר או אחר חצות וקא אמר ר' יוסי מצוה בראשון ואע"פ שהופרש השני קודם חצות וכי מטי חצות תנויייהו איתחזי כי הדדי דהא כל כמה דלא מטי חצות קמא (שם).

תוס' ישנים

דחייתו לצוק זו היא שחיטתו. ולא דמי לעיל ומעקר שאין מצותו בכך. והקשה ה"ר משה מפונטייז ז"ל על הא דפסליה (רבנן) [פסד ר"ש] במשנה (חולין פא, בגמ' עגלה ערופה ופריך הכ] השוחט עגלה ערופה שחיטה לאויר היא דתנן נמצא הזורג שלא נערפה עד שלא תנתק העגלה תצא ותרעה בעדר אלמא אינה נאסרת עד שעת הערפה, ל"ב כי שחיט לה שחיטה לאויר היא, ומשני עגלה ערופה אינה מצנה דוחלי לא (פסולי רבנן) [פסד ר"ש], ואמאי לא מוקי לה נמי בערפה גופה ועריפתה זו היא שחיטתה כדאמרינן הכא דחייתו לצוק זו היא שחיטתו, והשיב לו רבינו יעקב הא (ד)קתני במשנה השוחט פרת חטאת ושור הנסקל ועגלה ערופה משמע שהעגלה נמי [ב]שחיטה. ואין נראה לי דדילמא אגב פרת חטאת ושור הנסקל תנא שחיטה דהא הכי נמי אמרינן בפרק [ג] הנזרק אינו מצטרף לטמא מת [ד]שחיטה. אלא אומר רבינו דפסוקא ליה לתלמודא דאי מייתי בערפה (מפרה) לא היה צריך כלל למתני התם פטורים דהא פטיטא שחיטה שאינה לאויר, דאי לאפוקי ממאן דאמר חייב פטיטא כיון דשחיטה שאינה לאויר הוה לא הוה צריך לשנות. אי נמי מאי דפטור שחיטה שאינה לאויר לא קמיירא ליה כי (היכי) [הכא] דחייתו לצוק זו היא שחיטתו [אלא] זו היא עריפתו. מ"ר. ל"ע. **שני שבזוג שני ירעה.** וה"ר יהודה דפליגי בשעיר המשתלח דרב סבר שני שבזוג ראשון יקרב ורבי יוחנן סבר שני שבזוג שני ירעה. ומ"ר. ל"ע. **שני שבזוג שני ירעה.** וה"ר יהודה דפליגי בשעיר המשתלח דרב סבר שני שבזוג ראשון יקרב ורבי יוחנן סבר שני שבזוג שני ירעה. ומ"ר. ל"ע. **מי דמי התם לא אתחזי בכ"כ כו'.** מ